

Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Številka: 091-21/2016/2

Datum: 22. 7. 2016

Zadeva: Predlagam.vladi.si – odgovor na predlog 7574-177: Pravično sojenje

Zveza: Vaš dopis, št. 092-177/2016/1 z dne 15.7.2016

Spoštovani!

Z gornjim dopisom ste nam posredovali pobudo, s katero predlagatelj predlaga uvedbo načela enakosti pred zakonom v naš pravni red, vloženo preko spletnega portala predlagam.vladi.si. Po proučitvi pobude z vidika resorne pristojnosti Ministrstva za pravosodje v nadaljevanju posredujemo naš odgovor:

Načelo enakosti pomeni eno od temeljnih ustavnih norm. Pomeni pravico posameznika do zagotovitve enakosti, tako pri postavljanju kot tudi pri uporabi prava. Skupaj z načelom pravne države in z načelom socialne države pomeni udejanjanje načela pravičnosti v Ustavi RS¹. Načelo enakosti pred zakonom zagotavlja 14. člen Ustave RS, po katerem so v Sloveniji vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Splošno načelo enakosti kot razlog za ustavno prepoved diskriminacije deluje univerzalno, nanj se lahko sklicujejo vsi ljudje, načeloma pa tudi pravne osebe zasebnega prava. Vsi so oziroma smo pred zakonom enaki.

V skladu u ustaljeno ustavno-sodno presojo načelo enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave RS je treba bistveno enaka dejanska stanja obravnavati enako. Če se taka stanja obravnavajo različno, pa mora za razlikovanje obstajati razumen razlog, ki izhaja iz narave stvari. Načelo enakosti ne velja samo za zakonodajalca, ampak tudi za izvršilno in sodno vejo oblasti. Gre za enakost v uporabi prava zlasti na področjih, kjer zakonodajalec dopušča upravnim organom možnost prostega preudarka ali interpretacijo in uporabo nedoločenih pravnih pojmov. Tudi pri uporabi prava velja, da splošno načelo enakosti ni prizadeto, če je podan stvaren razlog za neenako oziroma za enako obravnavanje.²

¹ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90,97,99.

² L. Šturm, Komentar Ustave RS, Fakulteta za državne in evropske študije, l.2010, str. 172. do 192.

Poleg tega se načelo enakosti pred zakonom izraža tudi skozi načelo enakega varstva pravic (22. člen Ustave RS), po katerem sodišče stranke ne sme obravnavati neenakopravno tako, da bi v njeni zadevi odločil drugače, kot sicer redno odloča v vsebinsko podobnih (ali enakih) primerih.

Sodniki so pri opravljanju sodniške funkcije neodvisni, vezani na ustavo in zakon (125. člen Ustave RS). Navedeno ustavno določbo konkretizira tudi 3. člen Zakona o sodiščih³. V zvezi s primeri, katere predlagatelj izpostavlja v predlogu, Ministrstvo za pravosodje kot del izvršilne veje oblasti ne more in ne sme komentirati konkretnih zadev, o katerih odločajo sodišča, saj bi s tem kršilo načelo delitve oblasti (drugi odstavek 3. člena Ustave RS). Vezanost na ustavo in zakon pomeni, da so sodišča tista, ki so poklicana k razlagi zakonskih določb, vendar pa jih morajo razlagati ustavno skladno. Če je mogoče zakonske določbe razlagati na več načinov, je v pristojnosti sodišč odločitev, kako jih bodo v skladu s pravili razlage pravnih norm razlagala, vendar pa pri tem ne smejo izbrati razlage, ki bi hkrati pomenila kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin.⁴

Pomembno je poudariti, da je načelo nediskriminacije oziroma enakosti vodilno načelo v številnih dokumentih Sveta Evrope in ne le v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin,⁵ ki jo je ratificirala Republika Slovenija in se pri nas neposredno uporablja. Prav tako ni prezreti obširnega korpusa mednarodnega prava človekovih pravic, ki se je oblikoval v okviru Združenih narodov. Navedenim mednarodnim pogodbam je zavezana tudi Republika Slovenija, vsem pa je skupna prepoved različne obravnave oseb ali skupine oseb v enakem položaju ali enake obravnave oseb ali skupine oseb v različnih položajih.

Glede na navedeno je načelo enakosti pred zakonom v Republiki Sloveniji tudi z vidika tuje primerjalno-pravne ureditve ustrezno realizirano, v primeru njegove neuporabe pa predstavlja kršitev ustavno zagotovljenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Stranka, ki po izčrpanju pravnih sredstev meni, da so ji bile s posamičnim aktom (sodbo ali sklepom) sodišča kršene ustavno zagotovljene človekove pravice, lahko kršitve uveljavlja pred Ustavnim sodiščem RS (50. in 51. člen Zakona o Ustavnem sodišču⁶). Če po odločitvi Ustavnega sodišča RS stranka še vedno meni, da so ji bile kršene človekove pravice, kot jih določa Evropska konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, imajo možnost, da na Evropsko sodišče za človekove pravice sprožijo postopek proti državi kršiteljici.

Prav lepo pozdravljeni.

Pripravila:
mag. Bojana Vogrinec, sekretarka

dr. Ciril KERŠMANC
v.d. generalnega direktorja

³ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13 in 17/15.

⁴ Odločba Ustavnega sodišča RS Up-492/11-14 z dne 9. 5. 2013, Uradni list RS, št. 47/13.

⁵ Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 7/94 (14. člen).

⁶ Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12.